

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

DIREKTORAT ZA OKOLJE

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 73 10

F: 01 478 74 25

E: gp.mko@gov.si

www.mko.gov.si

Urad Vlade za komuniciranje
Gregorčičeva 25
Ljubljana
Predlagam.vladi@gov.si

Številka: 35401-79/2012/2

Datum: 06.04.2012

Zadeva: Odgovor na predlog št. 1823, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si

Zveza: vaš dopis št. 092-74/2012/1, z dne 21.03.2011

Spoštovani,

Pošiljamo vam odgovor na predlog št. 1823 - povratnost steklenih in plastičnih embalaž. V predlogu št. 1823 se Vladi RS predlaga, »da se sprejme zakon, ki bi obvezoval vse proizvajalce in trgovine, da morajo sprejeti prazne steklene kozarce za vlaganje in steklenice, ki bi jih nato ponovno uporabili za polnjenje« ter » povratnost praznih plastičnih plasten, vrečk, embalaž, tako kot imajo to urejeno na Hrvaškem«.

Ravnanje z embalažo in odpadno embalažo, kamor spadajo tudi v pobudi št. 1823 omenjeni prazni stekleni kozarci za vlaganje, steklenice, platenke in vrečke, je v Sloveniji urejeno na podlagi načela razširjene odgovornosti proizvajalca. To pomeni, da so proizvajalci embalaže oz. embaliranega blaga, sem sodijo tudi uvozniki iz tretjih držav in pridobitelji iz držav članic EU, odgovorni za vzpostavitev sistema ravnanja z odpadno embalažo, ki nastane zaradi uporabe embaliranega izdelka in za financiranje tega sistema. Sistem deluje od leta 2004 dalje. Proizvajalci morajo zagotoviti in financirati sistem ravnanja z vso odpadno embalažo, ki nastaja v Sloveniji, tako v gospodinjstvih kot zaradi izvajanja proizvodne ali storitvene dejavnosti ter izvajanja del v kmetijstvu, gozdarstvu, ribištvu in prometu. Proizvajalci svoje obveznosti glede ravnanja z odpadno embalažo izpolnjujejo tako, da so vključeni v skupni sistem ravnanja z odpadno embalažo ene od štirih družb za ravnanje z odpadno embalažo (v nadaljevanju: DROE). V ta namen DROE plačajo t.i. embalažnino, ki je odvisna od količine embalaže, ki jo dajo letno v promet v Sloveniji in od vrste embalažnega materiala. Višino embalažnine, ki mora zadoščati za kritje vseh stroškov, ki nastanejo pri ravnanju z odpadno embalažo, razen stroškov izvajalca občinske javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (komunalno podjetje) zaradi ločenega zbiranja odpadne embalaže, določi DROE. V ceni embaliranih izdelkov je tako vračunan tudi strošek ravnanja z odpadno embalažo, razen omenjenih stroškov komunalnih podjetij zaradi ločenega zbiranja.

Seveda smo eden ključnih členov v verigi ravnanja z odpadno embalažo potrošniki, ki smo kot končni uporabniki embalaže dolžni vso odpadno embalažo ločeno zbirati in prepuščati pristojnemu izvajalcu lokalne javne službe zbiranja komunalnih odpadkov (komunalnemu podjetju). V RS smo že pred več kot 10 leti začeli uvajati sistem ločenega zbiranja odpadkov na izvoru – to je na mestu nastajanja odpadka. Zato se gospodinjstva spodbuja k ločenemu zbiranju čim več odpadkov (ne le odpadne embalaže – nabor odpadkov, ki naj bi jih ločeno zbirali, je zelo širok!), za katere je možno namesto odlaganja na odlagališču zagotoviti recikliranje ali predelavo ali pa druge postopke odstranjevanja.

Obstoječa zakonodaja o odpadkih na prvo mesto postavlja preprečevanje njihovega nastajanja. To vključuje zmanjševanje količin nastalih odpadkov, pa tudi zmanjševanje uporabe nevarnih snovi v izdelkih, iz katerih prej ali slej nastanejo odpadki. Odpadke, ki nastanejo, je treba v največji možni meri ločeno zbirati, zato da se omogoči njihovo recikliranje/predelava. Premalo se zavedamo, da embalaža, ki je ne potrebujemo več, ne sodi med mešane komunalne odpadke, ampak sami poskrbimo za to, da ne bo končala na odlagališču, tako da jo odvržemo v zabojnik za ločeno zbiranje odpadne embalaže v zbiralnici ločenih frakcij (t.i. ekološki otok); v marsikateri občini pa je že uveden tudi sistem pobiranja odpadne embalaže »od vrat do vrat«. Ločeno zbiranje je namreč predpogoj za kvalitetno recikliranje odpadkov. Le za ločeno zbrano odpadno embalažo lahko DROE zagotovijo recikliranje ali drugo obliko predelave. Čeprav zakonodaja določa, da se nekatere odpadke (npr. odpadne baterije, odpadno električno in elektronsko opremo, odpadna zdravila) pod določenimi pogoji lahko vrača tudi na prodajnih mestih, pa se uvedba dodatnega sistema zbiranja odpadne embalaže pri trgovcih, ne načrtuje. Na ministrstvu menimo, da mreža ekoloških otokov, ki so praviloma urejeni v stanovanjskih območjih, ob večjih trgovinah, trgovskih centrih, zdravstvenih domovih, bolnišnicah, šolah in vrtcih, skupaj s sistemom pobiranja odpadne embalaže »od vrat do vrat«, predstavlja za končne uporabnike dovolj prijazen način ločenega zbiranja.

Od proizvajalcev ni mogoče zahtevati, da za vso embalažo zagotovijo povratnost, oz. jo ponovno uporabijo za embaliranje svojih izdelkov. V zakonodaji je sicer proizvajalcem dana spodbuda za uvedbo vračljive embalaže, saj jim za takšno embalažo ni potrebno plačevati niti embalažnine niti okoljske dajatve vsakič, ko jo dajo v promet, vendar pa je odločitev o uvedbi vračljive embalaže na strani vsakega posameznega proizvajalca. To je še zlasti nemogoče zahtevati v primeru embalaže prehrabnenih izdelkov, kjer bi bilo potrebno za zagotovitev preskrbe trga z varnimi in neoporečnimi živili uvesti zahtevne sisteme čiščenja in kontrole vrnjene embalaže, za katere bi se porabile ogromne količine (pitne!) vode in energije, kar prav zagotovo ne bi prispevalo k varovanju naravnih virov in varstvu okolja na splošno.

Na ministrstvu zato menimo, da je ključen korak k družbi recikliranja, ki tudi proizvaja manj odpadkov, odgovorno potrošništvo ter ločeno zbiranje odpadkov. Zavedamo se, da je uspešnost sistema ločenega zbiranja odpadkov odvisna od pripravljenosti končnih uporabnikov za ločeno zbiranje, saj smo, kot že rečeno, potrošniki eden ključnih členov v verigi ravnanja z odpadno embalažo. Z namenom ozaveščanja prebivalcev, da bi z odpadki ravnali na trajnosten in okolju prijazen način je Ministrstvo za okolje in prostor v zadnjih letih med drugim izdalo tudi tri publikacije, ki se nanašajo tudi na preprečevanje nastajanja odpadkov: "Vzemite manj. Imejte več. Zbirka namigov za neškodljivo življenje.", »YouthXChange« - izobraževalni priročnik za odgovorno potrošnjo" in "Imate moč. Pokažite še modrost.«. Vse publikacije so dostopne tudi na spletni strani ministrstva.

Prav tako večina komunalnih podjetij obvešča povzročitelje o pomenu in ciljih ločenega zbiranja. Za gospodinjstva pripravljajo navodila oz. brošure o pravilnem ločenem zbiranju odpadkov. Glede na to, da je večina odpadne embalaže, ki nastaja v gospodinjstvih, iz plastike, kovin, stekla ali papirja, smatramo, da ločeno zbiranje odpadne embalaže ne bi smelo povzročati večjih težav. Verjetno je težja sama odločitev vsakega posameznika o tem, da bo odpadke ločeno zbiral in jih kot take tudi prepuščal. Zavedajmo se, da lahko vsak posameznik z majhnimi dejanji prispeva svoj delež k varovanju okolja. Če namreč vsak posameznik naredi majhno dejanje, skupaj za varovanje okolja naredimo veliko.

Čeprav obstaja za uvedbo kavcij zakonska možnost, se v RS za sistem kavcij, kot ga poznajo v Republiki Hrvaški, nismo odločili in zaenkrat o uvedbi takšnega sistema ne razmišljamo. V Sloveniji veljajo kavcije le za povratno stekleno embalažo. Te kavcije so določene na podlagi Uzanc pri vračanju in prevzemanju vračljive embalaže, ki so jih l. 2000 na prostovoljni osnovi sprejeli Združenje za trgovino, Združenje za turizem in gostinstvo ter Združenje za agroživilstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije. Nobene ovire ni, da proizvajalci ne bi sklenili uzanc tudi za drugo embalažo. Nasprotno, kot že omenjeno, je proizvajalcem dana spodbuda za uvedbo vračljive embalaže, saj jim za takšno embalažo ni potrebno plačevati niti embalažnine niti okoljske dajatve vsakič, ko jo dajo v promet.

Ne nazadnje se mora tudi vsak potrošnik zavedati, da povrnjena kavcija ne predstavlja nagrade ali dodatnega zaslužka, temveč le vračilo dela cene izdelka, ki jo je plačal ob nakupu. Zaradi tega so izdelki dražji, kot so pred uvedbo kavcije. Slabost sistema kavcij je tudi ta, da sistem ni pravičen za kupce na posameznem območju, če se v ta sistem prinaša tudi odpadna embalaža izdelkov, ki so bili kupljeni drugje (kot je primer na Hrvaškem; v njihov sistem se vrača tudi odpadna embalaža izdelkov, kupljenih v sosednjih državah). Ker vsak kupec, ki prinese odpadno embalažo, dobi povrnjeno kavcijo ne glede na to, kje je kupil izdelek, so izdelki, embalirani v embalažo, za katero se ob nakupu plačuje kavcija, posledično dražji za domače potrošnike. Le-ti namreč financirajo tudi vračilo kavcije za vse izdelke, kupljene v sosednjih državah, katerih odpadna embalaže prihaja v sistem.

Barbara Avčin Tržan
v. d. generalne direktorice

